

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 171/09-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť M. K., K., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 D 136/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 D 136/2004 porušené boli.

2. M. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť M. K. trovy konania v sume 265,92 € (slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiatdva centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. R. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 171/09-11 zo 16. júna 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. K., K. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 D 136/2004.

V sťažnosti sťažovateľka uviedla, že je účastníčkou dedičského konania týkajúceho sa novoobjaveného majetku poručiteľa vedeného na okresnom súde na základe návrhu z 1. októbra 2003. Vzhľadom na neprimerane dlhé konanie sa sťažovateľka obrátila svojím podnetom zo 6. marca 2007, ako aj podnetom zo 14. mája 2008 na verejného ochrancu práv so žiadosťou o pomoc pri ochrane jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Verejný ochranca práv po preskúmaní uvedeného podnetu zistil tieto skutočnosti:

Uznesením z 20. februára 2004 bolo konanie začaté a 26. februára 2004 bol vykonaním úkonov vo veci prejednávania dedičstva poverený príslušný notár ako súdny komisár (ďalej len „poverený notár“), ktorému bol zaslaný súvisiaci spisový materiál. Poverený notár 8. júla 2004 vyžiadal od „Katastrálneho úradu v K.“ výpisy z listov vlastníctva a „*identifikáciu parciel*“, ktoré mu boli predložené 17. decembra 2004. Okresnému súdu bol následne predložený návrh uznesenia o zastavení konania. Dňa 5. marca 2005 bol spisový materiál poverenému notárovi vrátený s odôvodnením, že návrh uznesenia o zastavení konania nemá zákonom predpísané náležitosti. Následne bol okresnému súdu predložený „*prepracovaný*“ návrh uznesenia o zastavení konania spolu so súvisiacim spisovým materiálom. Dňa 22. marca 2006 bol o poskytnutie súčinnosti požiadaný „*katastrálny úrad*“, a síce o predloženie „*identifikácie parciel*“. Požadované dokumenty boli okresnému súdu predložené 24. apríla 2006. Dňa 18. januára 2007 bolo „*Správe katastra v K.*“ zaslané uznesenie „*Štátneho notárstva*“ a zároveň bol spisový materiál z dôvodu vykonania ďalších procesných úkonov predložený poverenému notárovi, ktorý určil termín pojednávania na 23. apríl 2007. Na tomto pojednávaní boli účastníci konania vyzvaní na predloženie pôvodných dedičských rozhodnutí, ktoré boli poverenému notárovi doručené 21. mája 2007 a 22. mája 2007. Poverený notár na základe predložených dokladov spísal 31. augusta 2007 úradný záznam, ktorým bol konštatovaný okruh dedičov a špecifikovaný rozsah novoobjaveného majetku. Ďalší termín pojednávania bol určený na 12. november 2007.

Na základe zistených skutočností verejný ochranca práv „*v upovedomení o výsledku vybavenia podnetu zo dňa 21. 11. 2007*“ skonštatoval porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na pokračujúce neprimerane dlhé konanie sa sťažovateľka 14. mája 2008 opätovne obrátila so svojou žiadosťou o poskytnutie pomoci pri ochrane jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na verejného ochranca práv, ktorý zistil tieto skutočnosti:

Dňa 12. novembra 2007 bolo vyhlásené uznesenie, ktorým bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva účastníkom konania podľa ich zákonných podielov. S návrhom tohto uznesenia bol spisový materiál okresnému súdu zaslaný 27. novembra 2007.

Spisový materiál bol poverenému notárovi vrátený s odôvodnením, že výrok predloženého návrhu je v rozpore s ustanovením § 23 ods. 1 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

Okresný súd určil poverenému notárovi na ukončenie veci lehotu 5 mesiacov. Verejný ochranca práv konštatoval, že aktuálne na strane okresného súdu nie sú žiadne prietahy, čo však nemožno povedať o dobe, ktorá predchádzala „*oboznamovaniu sa s návrhom uznesenia*“ v dĺžke 7 a pol mesiaca, pričom obvykle už doba 6 mesiacov nečinnosti je považovaná za porušenie práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Postupom okresného súdu podľa sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a preto na základe uvedeného žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 38 D 136/2004 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 16. júla 2009 sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu. List sp. zn. 1 SprV/481/2009 doručený ústavnému súdu 31. júla 2009 obsahoval podrobnú chronológiu vykonaných procesných úkonov, ďalej v ňom predseda okresného súdu kvalifikoval posudzované konanie z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti ako „*štandardné konanie*“ a poukázal na to, že sťažovateľka na výzvu okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku za podanú námietku zaujatosti z 11. novembra 2008 nereagovala. Okresný súd uznal spôsobené prietahy v období od 4. marca 2005 do 22. marca 2006, kde podotkol, že nie je zrejmé, „*kedy sa v uvedenom časovom rozpätí nachádzal spis u ustanoveného notára a kedy bol ním vrátený súdu*“. Ako obdobie prietahov označil aj časový úsek od 24. apríla 2006 do 18. januára 2007.

V závere vyjadrenia uviedol, že považuje za potrebné tiež poznamenať, že tvrdenie sťažovateľky o nedoručení odpovede na sťažnosť v predmetnom konaní nie je pravdivé, pričom argumentoval takto:

„Sťažnosť, na ktorú sťažovateľka poukazuje, bola predsedovi súdu doručená dňa 28. 10. 2008 advokátom JUDr. R. K. Keďže k podanej sťažnosti nepripojil plnú moc podpísanú účastníčkou konania (v súčasnosti sťažovateľkou) a táto sa v čase podania sťažnosti nenachádzala ani v predmetom spise, na túto skutočnosť bol JUDr. K. upozornený prípisom zo dňa 30. 10. 2008, ktorý prevzal 4. 11. 2008.

Dňa 10. 11. 2008 predložil plnú moc, na základe čoho bola jeho sťažnosť riadne vybavená. Odpoveď na sťažnosť prevzal JUDr. K. dňa 19. 11. 2008 (na doručení je podpis pravdepodobne O.).“

Súčasťou listu bolo aj oznámenie súhlasu s prerokovaním sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k stanovisku okresného súdu vyjadril právny zástupca sťažovateľky listom doručeným ústavnému súdu 24. augusta 2009, v ktorom uviedol:

„Skutočnosti uvedené vo vyjadrení len potvrdzujú dôvodnosť podanej sťažnosti, a teda najmä to, že súd vo veci nekonal bez zbytočných prieťahov napriek tomu, že ním vybavovaná vec je svojou skutkovou a právnou zložitou štandardná, pričom prieťahy v konaní podľa vyjadrenia presiahli dobu 20 mesiacov. Podľa názoru sťažovateľky je doba prieťahov ešte dlhšia, ak pripočítame zjavne neefektívne úkony súdneho komisára v danej veci, vyplývajúce z vyjadrenia.

Vzhľadom na to právny zástupca sťažovateľky navrhuje Ústavnému súdu, aby po prejednaní veci rozhodol tak, ako je to uvedené v sťažnosti sťažovateľky zo dňa 30. 10. 2008.“

Právny zástupca sťažovateľky sa v stanovisku tiež vyjadril, že sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho prerokovania veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho

sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil tento priebeh a stav konania v posudzovanej veci:

Dňa 1. októbra 2003 predložila sťažovateľka okresnému súdu „*Žiadosť o dedičské konanie*“.

Okresný súd vydal 20. februára 2004 uznesenie o začatí konania v dedičskej veci.

Okresný súd 26. februára 2004 poveril notára ako súdneho komisára vo veci prejednávania dedičstva.

Dňa 8. júla 2004 poverený notár požiadal kompetentný subjekt o predloženie súvisiacich podkladov, ktoré mu boli predložené 7. októbra 2004.

Poverený notár predložil okresnému súdu návrh uznesenia o zastavení konania (v spise nie je uvedený dátum vykonania tohto úkonu, pozn.).

Okresný súd 4. marca 2005 vrátil spisový materiál poverenému notárovi vzhľadom na absenciu zákonom predpísaných náležitostí uznesenia. Poverený notár následne (v spise nie je uvedeným dátum vykonania tohto úkonu, pozn.) po odstránení nedostatkov uznesenia predložil spis okresnému súdu.

Okresný súd požiadal 22. marca 2006 kompetentný subjekt o predloženie súvisiacich podkladov, ktoré mu boli zaslané 24. apríla 2006.

Okresný súd 18. januára 2007 opätovne vrátil prerokúvanú vec poverenému notárovi na účel vysporiadania sa s majetkom, ktorý v dedičskom konaní nebol dosiaľ vysporiadaný.

Poverený notár následne predložil spis okresnému súdu (v spise nie je uvedený dátum vykonania tohto úkonu, pozn.).

Dňa 4. apríla 2007 okresný súd vrátil poverenému notárovi „*po vybavení sťažnosti*“ spisový materiál na ďalšie konanie.

Poverený notár 23. apríla 2007 vykonal pojednávanie, na ktorom vypočul účastníkov dedičského konania.

Poverený notár 10. mája a 11. mája 2007 požiadal účastníkov súvisiaceho dedičského konania o predloženie potrebných podkladov, ktoré mu boli doručené 21. mája a 22. mája 2007.

Okresný súd 18. októbra 2007 požiadal povereného notára o predloženie spisu z dôvodu žiadosti verejného ochrancu práv. Spis bol poverenému notárovi vrátený 29. októbra 2007.

Poverený notár vykonal 12. novembra 2007 pojednávanie, na ktorom oboznámil účastníkov s predmetom dedičského konania a navrhol im uzavretie dohody o vyporiadaní dedičstva.

K dohode účastníkov nedošlo, a preto poverený notár vyhlásil návrh uznesenia o potvrdení nadobudnutia dedičstva z novoobjaveného majetku jednotlivými účastníkmi a návrh uznesenia o určení všeobecnej ceny majetku poručiteľa, výšky dlhov poručiteľa a čistej hodnoty dedičstva. Následne (v spise nie je uvedený dátum vykonania tohto úkonu, pozn.) predložil spis s návrhmi okresnému súdu.

Okresný súd 14. júla 2008 vrátil vec poverenému notárovi z dôvodu nesprávnosti výroku predloženého návrhu uznesenia.

Okresný súd 10. septembra 2008 požiadal kompetentný subjekt o oznámenie súvisiacich skutočností, ktoré mu boli oznámené 31. októbra 2008.

Krajský súd v Košiciach postúpil okresnému súdu 16. septembra 2008 podanie sťažovateľky, ktorým namietala zaujatosť povereného notára a žiadala o ustanovenie iného notára.

Okresný súd 13. novembra 2008 vyzval sťažovateľku, aby oznámila skutočnosti týkajúce sa námietky zaujatosti voči poverenému notárovi a uhradila určený súdny poplatok (2. decembra 2008 bol spísaný úradný záznam o tom, že súdny poplatok zo strany sťažovateľky dosiaľ uhradený nebol).

Okresný súd 19. januára 2009 vrátil vec poverenému notárovi z dôvodu opravy návrhu uznesenia, ktorý následne predložil okresnému súdu spis s vykonanými úpravami.

Okresný súd vydal 5. marca 2009 uznesenie o určení všeobecnej ceny majetku poručiteľa, výšky dlhov poručiteľa, čistej hodnoty dedičstva a o potvrdení nadobudnutia dedičstva jednotlivým dedičom. Sťažovateľka podala proti uzneseniu 27. marca 2009 odvolanie. Proti uzneseniu sa odvolali aj ďalší dedičia 30. marca 2009 a 8. apríla 2009.

Okresný súd 6. apríla 2009 vyzval sťažovateľku a ďalších dedičov na úhradu súdneho poplatku za podané odvolanie.

Okresný súd 21. apríla 2009 vyzval jednotlivých dedičov na podanie vyjadrenia proti odvolaniam jednotlivých dedičov.

Okresný súd 22. apríla 2009 požiadal kompetentný subjekt o doručenie zásielky jednému z dedičov, žiadosť opätovne zopakoval 25. mája 2009. Kompetentný subjekt 22. mája 2009 oznámil okresnému súdu, že sa mu zásielku nepodarilo doručiť, a 3. júla 2009 mu vrátil nedoručenú zásielku vzhľadom na neúspešnosť pokusov o jej doručenie.

Okresný súd 27. júla 2009 požiadal kompetentné subjekty o zistenie pobytu jedného z dedičov.

V čase rozhodovania ústavného súdu teda nebolo predmetné konanie právoplatne skončené, bolo však vydané prvostupňové rozhodnutie z 5. marca 2009, proti ktorému bolo podané odvolanie zo strany účastníkov dedičského konania 27. marca 2009, 30. marca 2009 a 8. apríla 2009.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci. Tieto tri kritéria zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prejednanie záležitosti súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. Predmetom posúdenia je dedičské konanie, ktoré sa osobitne nelíši od obdobných konaní tohto druhu. Z vyjadrení sťažovateľky, okresného súdu ani z obsahu predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá

by odôvodňovala záver o právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Treba dodať, že v niektorých prípadoch rozhodovanie vo veci prejednávania dedičstva môže predstavovať určitý stupeň faktickej zložitosti súvisiaci so zisťovaním okruhu vecí patriacich do dedičstva po poručiteľovi. V sťažovateľkinom prípade však išlo o konanie podľa § 175x OSP, teda o prejednanie novoobjaveného majetku poručiteľa nasledujúce po právoplatnom prvotnom dedičskom konaní, s ktorým už nebolo spojené rozsiahlejšie zisťovanie komplexného majetku poručiteľa.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť majúcu negatívny vplyv na plynulosť priebehu posudzovaného konania.

Ako pasivitu sťažovateľky, ktorá však nemala dopad na rýchlosť posudzovaného konania, kvalifikoval ústavný súd skutočnosť nezaplatenia súdneho poplatku za podanú námietku zaujatosti a túto zohľadnil na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s rozhodnutím o výške požadovaného finančného zadost'učinenia.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

V prvom rade chce ústavný súd poukázať na to, že v súvisiacom predložennom spisovom materiáli na niektorých miestach chýbajú časové údaje týkajúce sa vykonávaných procesných úkonov a tomuto stavu musel ústavný súd prispôbiť svoj postup pri preskúmaní plynulosti konania.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné priet'ahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00, III. ÚS 240/08).

Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom konaní boli zistené početné obdobia nečinnosti či už okresného súdu, alebo povereného notára, ktoré sa spolu premietli do zbytočných prietáhov v uvedenom konaní v celkovej dobe tri roky a päť mesiacov.

Nečinnosťou v trvaní štyroch mesiacov, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, je poznačené obdobie od 1. októbra 2003, keď sťažovateľka podala návrh na vykonanie dedičského konania o novoobjavenom majetku poručiteľa, do 20. februára 2004, keď okresný súd vydal uznesenie o začatí konania.

Ďalej ide o časový úsek od 26. februára 2004, keď okresný súd poveril notára ako súdneho komisára vo veci prejednávania dedičstva, do 8. júla 2004, keď notár požiadal kompetentný subjekt o predloženie súvisiacich podkladov, teda o nečinnosť povereného notára v trvaní štyroch mesiacov.

Nečinnosť vykazujúca zbytočné prietahy počas štyroch mesiacov bola zistená aj v období po 7. októbri 2004, keď boli notárovi zo strany kompetentného subjektu predložené súvisiace podklady a keď notár predložil okresnému súdu návrh uznesenia o zastavení konania, teda približne od novembra 2004 do 4. marca 2005, keď okresný súd vrátil notárovi spisový materiál z dôvodu vykonania opravy návrhu uznesenia (v tomto prípade vzhľadom na chýbajúce údaje o dátumoch vykonania procesných úkonov nemožno presne špecifikovať, kedy išlo v tomto období o nečinnosť okresného súdu a kedy o nečinnosť notára).

Nasledujúcim úsekom nečinnosti v rozsahu jedenástich mesiacov je obdobie po 4. marci 2005, keď okresný súd vrátil notárovi spisový materiál na vykonanie opravy návrhu uznesenia a keď následne notár po vykonanej oprave predložil spisový materiál okresnému súdu, teda približne od apríla 2005 do 22. marca 2006, keď okresný súd požiadal kompetentný subjekt o predloženie súvisiacich podkladov (v tomto prípade takisto vzhľadom na chýbajúce údaje o dátumoch vykonania procesných úkonov nemožno presne špecifikovať, kedy išlo v tomto období o nečinnosť okresného súdu a kedy o nečinnosť notára).

Osem mesiacov trvajúca nečinnosť okresného súdu bola zistená v období od 24. apríla 2006, keď boli okresnému súdu kompetentným subjektom predložené súvisiace podklady, do 18. januára 2007, keď okresný súd opätovne vrátil prerokúvanú vec notárovi z dôvodu vyporiadania sa s ďalším majetkom poručiteľa.

Ďalej nasleduje kratšie obdobie nečinnosti povereného notára – doba štyroch mesiacov v čase od júla 2008, potom, ako boli okresnému súdu predložené súvisiace podklady zo strany účastníkov konania, do 18. októbra 2007, keď okresný súd požiadal povereného notára o predloženie spisu z dôvodu jeho poskytnutia verejnému ochrancovi práv.

Na zbytočných priet'ahoch v konaní okresného súdu sa podieľalo aj obdobie šesťmesačnej nečinnosti v časovom úseku po 12. novembri 2007, keď poverený notár vykonal pojednávanie a následne predložil spisový materiál okresnému súdu, teda približne od januára 2008 do 14. júla 2008, keď okresný súd vrátil dedičskú vec poverenému notárovi na opravu výroku v predložennom návrhu uznesenia (v tomto prípade opäť vzhľadom na chýbajúce údaje o dátumoch vykonania procesných úkonov nemožno presne špecifikovať, kedy išlo v tomto období o nečinnosť okresného súdu a kedy o nečinnosť notára).

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Za nesústredený a neefektívny postup v predmetom dedičskom konaní považuje ústavný súd prípady (štyri), keď bol poverený notár okresným súdom vyzvaný odstrániť nedostatky ním predkladaných návrhov.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žiadala ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si už pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti v celkovom trvaní tri roky a päť mesiacov, ktoré sa podpísali pod zbytočné prietahy v prerokúvanej veci, poukazujúc na nesústredenú a neefektívnu činnosť notára povereného súdom (pripočítanú v zmysle judikatúry na vrub okresnému súdu) nemožno takmer šesť rokov trvajúcú dobu konania vedeného pred okresným súdom považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani za primeranú vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľky boli porušené.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Aj keď ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietahov, pretože stav právnej neistoty sťažovateľky bol v tomto štádiu konania odstránený meritórnym rozhodnutím okresného súdu z 5. marca 2009. Navyše,

povinnosť konať bez zbytočných prieťahov v prípade možného vrátenia veci v dôsledku podaného odvolania vyplýva pre okresný súd priamo z dotknutého čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk, pričom argumentovala takto:

„Keďže je právna istota jedným zo základných atribútov právneho štátu a nakoľko bola dôvera sťažovateľky v právnu istotu závažným spôsobom narušená, sťažovateľke tak vznikla morálna ujma spočívajúca v pocitoch nedôvery v súdny systém a jeho účinnosť.

Sťažovateľka preto žiada, aby Ústavný súd rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľke, ako náhrady jej vyššie uvedenej nemajetkovej ujmy, pričom za primerané finančné zadosťučinenie považuje sumu 100 000,- Sk. Poukazuje pritom na skutočnosť, že od podania návrhu na prejednanie dedičstva prešla bez akéhokoľvek výsledku doba piatich rokov a Okresný súd Košice II nezjednal nápravu napriek opakovanému upozorneniu verejného ochrancu práv.“

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie (obdobne III. ÚS 142/06).

Ústavný súd priznal v tomto prípade finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ktorá podľa jeho názoru zohľadňuje predmet, charakter a dobu posudzovaného konania, dĺžku zbytočných prieťahov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľky, ako aj správanie sťažovateľky ako účastníčky konania.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právneho zástupcu žiadala, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku špecifikovala sumou 412,11 €.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2008 v konaní pred ústavným súdom predstavuje sumu 105,42 € a hodnota režijného paušálu je 6,31 €.

Sťažovateľka v danom prípade mohla požadovať náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v súlade s uvedenými ustanoveniami vyhlášky č. 655/2004 Z. z. za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie vo veci – sťažnosť), teda $2 \times 105,42 + 2 \times 6,31 \text{ €} + \text{DPH} = 265,92 \text{ €}$. Úkon právneho zastúpenia – „*Stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu porušovateľa zo dňa 24. 7. 2009 vo veci sťažnosti*“ nepovažoval ústavný súd za taký, ktorý by výraznejším spôsobom prispel k ďalšiemu objasneniu prerokovanej veci, preto náhradu v tomto prípade sťažovateľke nepriznal.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľke podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde náhradu trov právneho zastúpenia v sume 265,92 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2009